

EUROPOS
AUDITO
RŪMAI

LT

Kalba

Briuselis, 2014 m. gruodžio 9 d.
ECA/14/57

Europos Audito Rūmų pirmininko Vítor Caldeira kalba

2013 m. metinių ataskaitų pristatymas

Europos Sąjungos Tarybai (Ekonomikos ir finansų reikalai)

Briuselis, 2014 m. gruodžio 9 d.

Autentiškas tik sakomas tekstas.

Pirmenybė teikiama sakytinei versijai.

ECA Press

Damijan Fišer – Atstovas spaudai

12, rue Alcide De Gasperi - L-1615 Luxembourg

Tel. (+352) 4398 45410 Mob. tel. (+352) 621 55 22 24

E. paštas: press@eca.europa.eu @EUAuditorsECA Youtube: [EUAuditorsECAeca.europa.eu](https://www.youtube.com/EUAuditorsECA)

Gerbiamas pirmininke,

Gerbiami ministrai,

Gerbiama Komisijos pirmininko pavaduotoja p. Georgieva,

Man didelė garbė Tarybai pristatyti 2013 finansinių metų Audito Rūmų metinę ataskaitą.

Europoje šiuo metu vyksta svarbūs pokyčiai. Naujoji Europos Komisija sprendžia daug svarbių uždavinių.

Vienas jų – pagerinti ES biudžeto valdymą. Šis uždavinys susideda iš trijų pagrindinių elementų: turimų pinigų panaudojimo, atitikties ES finansinėms taisyklėms užtikrinimo bei vertingų ir piliečiams matomų rezultatų pasiekimo. Kaip pasakytų Komisijos Pirmininkas p. Junckeris : „*Omne trium perfectum*“.

Gerbiami ministrai,

Prasidėjus šiam naujam išlaidų laikotarpiui 2013 m. Audito Rūmų metinėje ataskaitoje teigiama, kad apskritai ES finansų valdymas dar nėra pakankamai geras.

Kalbant apie **ES biudžeto lėšų panaudojimą**, 2013 m. iš ES biudžeto buvo atlikta mokėjimų, kurių vertė – daugiau kaip 148 milijardai eurų, taigi buvo beveik pasiekta 99 % šiems metams numatytų išteklių maksimali riba.

Audito Rūmai daro išvadą, kad 2013 m. šios operacijos buvo tinkamai įrašytos į apskaitą, o tai reiškia, kad kaip ir kiekvienais metais nuo pat 2007 m. mes patvirtinome palankią audito nuomonę dėl ES finansinių ataskaitų patikimumo.

ES finansinėse ataskaitose neaptikome „juodosios skylės“, kaip buvo aprašyta kai kuriuose pranešimuose spaudai. Savo ataskaitoje pažymime, kad nepaisant aukšto mokėjimų lygio bendra ES neįvykdytų finansinių įsipareigojimų suma išaugo dar 9 milijardais eurų ir 2013 m. pabaigoje sudarė 322 milijardus eurų.

Atkreipiame jūsų dėmesį į tai, kad tai vienas ženklų, kad ES pinigų srautams daromas vis didesnis spaudimas. Šiame kontekste rekomenduojame, kad Komisija, rengdama atitinkamas pinigų srautų prognozes, numatytų galimą lėšų trūkumą įgyvendinant ES programas.

Būtent dėl to mes taip pat raginame Komisiją stengtis užtikrinti, jog išankstiniai mokėjimai ir investicijos iš ES biudžeto atspindėtų realiuosius pinigų srautų poreikius. Pavyzdžiui, iki 2013 m. pabaigos galutinius naudos gavėjus iš tikrųjų pasiekė mažiau kaip pusė nuo 2007 m. **finansų inžinerijos priemonėms** išmokėtos 14 milijardų eurų sumos.

Tai viena finansinių priemonių naudojimo rizikų. Kita rizika yra tai, kad kuo didesnė įtaka yra daroma viešosioms lėšoms, juo sudėtingiau yra užtikrinti viešąją atskaitomybę ir atlikti lėšų auditą. Neįdiegus tinkamų mechanizmų iškyla rizika, kad taikant finansines priemones bus sudėtingiau nustatyti, kam lėšos yra išleidžiamos, ar laikomasi jų naudojimo sąlygų ir kokių rezultatų yra pasiekta.

Tai aspektas, kurį pabrėžėme ne tik savo metinėje ataskaitoje, bet ir dviejose neseniai paskelbtose padėties apžvalgose: vienoje apžvelgiama viešoji atskaitomybė ir audito spragos, o kitoje – ES finansų valdymui kylančios rizikos.

Šiandien vėl keliu šį klausimą, kadangi jis yra labai tiesiogiai susijęs su neseniai Komisijos paskelbtu Investicijų planu Europai. Įgyvendinant naująjį **Europos strateginių investicijų fondą** bus kliaujamasi iš ES biudžeto teikiamomis garantijomis siekiant surinkti privačių lėšų, taigi turi būti laikomasi skaidrumo, atskaitomybės ir viešojo audito principų.

Gerbiami ministrai,

ES biudžeto lėšos leidžiamos, bet pernelyg daug mokėjimų vis dar **neatitinka taisyklių**.

Audito Rūmai vertina, kad bendras 2013 m. mokėjimų klaidų lygis yra 4,7 %, palyginti su 4,8 % 2012 m. Šis lygis yra gerokai didesnis už 2 % reikšmingumo ribą: taip buvo visais metais nuo tada, kai Audito Rūmai pradėjo audituoti ES finansines ataskaitas.

2013 m. visos išlaidų sritys buvo paveiktos reikšmingo klaidų lygio. Vienintelė išimtis buvo 10,6 milijardo eurų suma, kurią ES išleido savo pačios administracinėms reikmėms.

Audito Rūmai vertina, kad klaidų lygis yra didesnis 80 % ES lėšų, už kurių valdymą Komisija atsakomybe dalijasi su valstybėmis narėmis, atveju. Vertiname, kad pasidalijamojo valdymo srityje klaidų lygis sudarė 5,2 %, palyginti su 3,7 % kitose srityse, kurias Komisija daugiausiai valdo tiesiogiai. Kaip matyti atlikus papildomą analizę, susijusią su mūsų atlikta 2007–2013 m. laikotarpio sanglaudos ir žemės ūkio išlaidų apžvalga, Audito Rūmai aptiko klaidų visose valstybėse narėse.

Komisijos ir nacionalinių institucijų taisomieji veiksmai išties padeda išlaikyti žemą bendrą klaidų lygį, tačiau mūsų surinkti įrodymai liudija, kad taikant esamus mechanizmus galėtų būti padaryta daug daugiau, kad visų pirma būtų užkirstas kelias klaidoms.

Pavyzdžiui, Audito Rūmų kaimo plėtros srityje nustatytas klaidų lygis iš esmės galėjo būti sumažintas nuo 6,7 % iki 2,0 %, jei nacionalinės institucijos prieš Komisijai pateikdamos prašymą dėl išlaidų kompensavimo būtų pasinaudojusios visa savo turima informacija.

Pagrindiniai klaidų šaltiniai, kuriuos nacionalinės institucijos turėtų stebėti, yra tokie patys kaip ir praeitais metais – tai prašymai finansuoti netinkamas išlaidas, rimti viešųjų pirkimų taisyklių pažeidimai ir neteisingos žemės ūkio paskirties plotų deklaracijos.

Audito Rūmų nuomone, geriau klaidas užkardyti, o ne taisyti, kadangi dėl tokių tvarkingumo klaidų taip pat iškyla rizika ES išlaidų efektyvumui ir veiksmingumui. O dabar pereikime prie trečios pagrindinės mūsų metinės ataskaitos minties.

Gerbiami ministrai,

Audito Rūmų nuomone, finansų valdytojai ES ir nacionaliniu lygmeniu leisdami lėšas turėtų daugiau dėmesio skirti rezultatams.

2007–2013 m. programavimo laikotarpiu daugiausia dėmesio buvo skirta poreikiui išleisti turimus pinigus, po to – būtinybei atitikti taisykles ir tik tada, tačiau palyginti nedaugeliu atveju, – **rezultatų pasiekimui**.

Tai atspindi pagrindinį ES biudžeto valdymo taisyklių ypatumą. Pareigūnai valstybių narių ir ES lygmeniu patiria didžiulį spaudimą leisti lėšas, nes kitaip jie gali netekti finansavimo, tačiau jiems nesuteikiamos lygiavertės paskatos naudojant lėšas siekti rezultatų.

Naujuoju programavimo laikotarpiu ši padėtis turi keistis. Mūsų metinėje ataskaitoje pateikta daug pavyzdžių iš 19 Audito Rūmų 2013 m. priimtų specialiųjų ataskaitų siekiant parodyti, kaip skyrus daugiau dėmesio rezultatams galima pagerinti veiklos rezultatus.

Komisija pareiškė norinti nuo išlaidų kultūros pereiti prie veiksmingumo puoselėjimo kultūros. Tam, kad tai pavyktų, yra būtini trys elementai:

- Pirma, ES ir nacionaliniu lygmeniu prisiimti tvirtą įsipareigojimą siekti geriausių įmanomų rezultatų turint tik nedaug ES lėšų.
- Antra, nustatyti tinkamus su siektiniais rezultatais susijusius tikslus ir teikti patikimą informaciją apie pažangą, padarytą siekiant šių tikslų; ir
- Trečia – o tai ir yra svarbiausia – sukurti paskatas siekiant atlyginti už gerus darbo rezultatus ir imtis sankcijų tais atvejais, jei gaunami prasti rezultatai.

Tuo pat metu naudojant ES lėšas pasiekti bendri rezultatai galėtų (ir turėtų) būti geriau matomi. Šiuo atžvilgiu Audito Rūmai rekomenduoja Komisijai pagerinti savo metinėje vertinimo ataskaitoje teikiamą informaciją apie su ES biudžetu susijusią Europos pridėtinę vertę ir jos indėlį siekiant strategijos „Europa 2020“ tikslų. Taip pat pažymime, kad tai, ar Komisija sugebės šias užduotis įvykdyti, labai priklausys nuo nacionaliniu lygmeniu turimos informacijos kokybės.

Gerbiamas pirmininke, gerbiami ministrai,

Norint pagerinti ES finansų valdymą, nesirenkama, ką daryti: leisti lėšas, laikytis taisyklių ar siekti rezultatų. Reikia sugebėti šiuos tris dalykus atlikti tuo pačiu metu.

Mes žinome, kad tai nėra paprasta. Savo atliktoje ES finansų valdymo padėties apžvalgoje pabrėžiame susijusias rizikos rūšis. Tačiau šią užduotį būtų lengviau atlikti, jei ES biudžetas būtų lengviau valdomas, išlaidų prioritetų būtų mažiau, nustatomi tikslai būtų aiškesni, o lėšų panaudojimo mechanizmai – paprastesni. Tai – svarbiausia 2007–2013 m. biudžetiniu laikotarpiu įgyta patirtis. Tikiuosi, kad mūsų darbo rezultatai taip pat rodo, jog Audito Rūmai yra tvirtai įsipareigoję padėti Tarybai ir kitoms ES bei valstybių narių institucijoms dabartiniu biudžeto laikotarpiu pagerinti ES finansų valdymą ir atskaitomybę.

Dėkoju už dėmesį.